BARIŞ ANTLAŞMASININ SON EŞİĞİ: ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ SORUNU

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Ermenistan ve Azerbaycan arasında devam eden barış süreci, günümüzde sonuçlanmaya her zamankinden daha yakın durumdadır. Azerbaycan Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramovun son olarak ifade ettiği gibi iki ülke arasında *de facto* barış esasen sağlanmıştır.[1] Tarafların sürecin başından itibaren titizlikle üzerinde durduğu hususların çoğu gerçekleşmiş, antlaşma için önümüzdeki haftalarda birinci yılını dolduracak olan bir mutabakat metni dahi imzalanmıştır. Bölgenin refahı gelişmeler sayesinde artmış, ticaret serbestileri ile komşular arasında ekonomik ilişkiler büyük gelişim göstermiştir. Antlaşmanın imzalanması için gerekli son şart olan anayasa değişikliği sorunu ise sürecin başından itibaren en az gelişim gösteren unsur olarak varlığını korumaya devam etmektedir.

Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyanın 7 Haziran seçimlerinden zaferle ayrılması, buna rağmen yeni bir anayasa için gereken çoğunluğun sağlanamamış olması geçtiğimiz haftalarda Güney Kafkasyanın ana gündem maddesi olmuştur. Azerbaycanın uluslararası hukukça tanınan meşru topraklarına karşı iddialar içeren Ermenistan'ın Bağımsızlık Bildirgesine yapılan atfın kaldırılması hususu, Paşinyanın da anayasa ile ilgili açıklamalarında ikrar ve vaat ettiği önemli bir unsurdur. Bununla birlikte ilgili konuda somut adım atılmamış, yeni bir anayasa hazırlandığı duyurulmakla beraber günümüze kadar bu taslak yayınlanmamıştır. Hukuken oldukça tartışmalı bir niteliğe sahip olan anayasa değişikliği süreci; politik birtakım gerekçelerin hukukun önüne geçtiği, hukukun dolanıldığı ve bu yolla barış antlaşması sürecinin nihayete ermesinin uzatıldığı bir durum halini almıştır. Yetkililerin yaptıkları açıklamalar da, değerlendirecek başka somut veri olmadığından, tatmin ve ikna edicilikten uzak kalmaktadır.

Paşinyan geçtiğimiz günlerde yaptığı bir açıklamada yeni bir anayasanın seçim vaadi olduğunu ve bu konuda kararlı olduklarını söylemiştir.[2] Belirtmek gerekir ki, anayasada değişiklik yapılması ile yeni bir anayasa ortaya çıkarılması iki farklı süreçtir. Azerbaycanın barış anlaşması hakkındaki koşulu hiçbir zaman yeni bir anayasaya yönelik olmamış, yalnızca meşru topraklara karşı hak iddiasında bulunan Bildirgeye yapılan atfın kaldırılması hedeflenmiştir. Ermenistan Anayasası ile ilgili Paşinyanın ya da vatandaşların duyduğu endişeler veya yeni bir anayasa ihtiyacı, barış antlaşması sürecinden bağımsız ve tamamen içişlerini ilgilendiren ayrı bir durumdur. Bağımsızlık Bildirgesine yapılan atfın kaldırılması; Ermenistanı ilgilendiren ve iç hukukun çözüm bulabileceği bir sürecin,

Azerbaycanın uluslararası hukuka dayanan talebinin sonucudur. Tekrar belirtmek gerekir ki, sürecin iç hukukta nasıl işletileceği (yeni bir anayasa ya da anayasa değişikliği) salt Ermenistanı ilgilendirmektedir.

Paşinyan; anayasanın giriş kısmının değiştirilmesi yerine, tamamen içişlerini ilgilendiren meseleler ile hukuken daha zorlu ve Ermenistan meclisindeki mevcut koltuk sayısı ile gerçekleştiremeyeceği bir eylem olan yeni anayasa için vaatlerde bulunmaya devam etmektedir. Uluslararası hukuktan, komşuluk ilişkilerinden ve mutabakat metninden doğan sorumluluklarını Ermenistanın içişleri ile aynı potada eritmekte, birbirine karıştırmaktadır. Hukuki çözümler, politik gerekçeler ile gölgelenmekte ve güvene dayalı olan barış antlaşması süreci göz ardı edilmektedir.

Sonuç olarak Paşinyanın kazandığı zaferin kalıcı olması; bölgenin barış, refah ve istikrarının sağlanması ile doğrudan bağlantılıdır. 7 Haziran seçimlerinde kazanılan zafer de bölgedeki iyileşmenin, dolayısıyla barış antlaşması sürecinin olumlu bir şekilde sona ermesi yönündeki iradenin büyük bir göstergesidir. Paşinyan eğer günümüz şartlarında yeni bir anayasa yapacak hukuki şartları sağlamıyorsa, defaatle vaat ettiği Bildirgeye yapılan atfın kaldırılması sonucuna başka çözümler ile ulaşabilir. Bu sonuç, uluslararası hukukun tanıdığı topraklara dair hak iddiasını lafzen ortadan kaldırmakla kalmayıp Paşinyanın en büyük savunucusu olduğu ve Ermenistan vatandaşlarının da desteklediğini gördüğümüz Gerçek Ermenistan idealinin gereğinin de yerine getirilmesini sağlayacaktır. Dolayısıyla, Bağımsızlık Bildirgesine yapılan atfın kaldırılması, yeni Paşinyan iktidarı döneminin en önemli ve ivedilikle gerçekleştirilmesi gereken reformu olarak gündemde yer almaktadır.

Görsel: ArmenPress

[1] Bayramov Says De Facto Peace Exists Between Armenia and Azerbaijan, *ArmenPress*, 17 Temmuz 2026, https://armenpress.am/en/article/1255828.

[2] Adoption of New Constitution is Part of Our Election Commitments, Pashinyan Says, *ArmenPress*, 9 Temmuz 2026, https://armenpress.am/en/article/1255152.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□□ AVİM □□□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□□ soykırım hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "BARIŞ ANTLAŞMASININ SON EŞİĞİ: ANAYASA

DEĞİŞİKLİĞİ SORUNU." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 75. Temmuz 21. Erişim Kasım 21, 2026. https://avimbulten.org/tr/Yorum/BARIS-ANTLASMASININ-SON-ESIGI-ANAYASA-DEGISIKLIGI-SORUNU

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır